

Ekologiczne rozwiązania w Ogrodach Przelewice

Ogród Dendrologiczny w Przelewicach w 2022 roku odwiedziło prawie 38 tysięcy turystów. Zwiedzanie ogrodu, obserwacja unikatowej kolekcji dendrologicznej, odkrywanie śladów przeszłości i podziwianie XIX wiecznego Pałacu to punkty obowiązkowe każdego turystycznego wyjazdu do Przelewic. Przemysłane gospodarowanie odpadami na terenie obejmującym ponad 57 hektarów to bardzo ważny aspekt Ogródów Przelewice – Zachodniopomorskiego Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej. Jednym z celów statutowych Centrum jest promocja kultury ekologicznej i szerzenie wiedzy na temat szacunku do natury oraz zbalansowanego współistnienia społeczeństwa ludzkiego ze środowiskiem naturalnym.

Panorama Ogrody Przelewice, fot 2022 r.

Odpady zanieczyszczają naszą ziemię, morza, oceany, wodę podziemną oraz gleby, mają także wielki wpływ na bioróżnorodność. W 2004 r. w Polsce ponad 95% wytworzonych odpadów komunalnych było składowane! Wiele osób pamięta jak wyglądały olbrzymie wysypiska śmieci, często lokalizowane bezpośrednio za wioskami czy przy miastach. Dziś odchodzi się od składowania odpadów na rzecz recyklingu, choć jeszcze blisko 40% wytworzonych odpadów jest nadal składowana. Około 30% poddajemy recyklingowi, a pozostałe spalamy w spalarniach odpadów lub kompostujemy. Według Eurostatu w 2020 r. każdy mieszkaniec Unii Europejskiej wygenerował średnio 34,6 kg odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, a z tego jedynie 13 kg zostało poddanych recyklingowi.

Plastik na zawsze odmienił nasze życie, jest tanim w produkcji, trwałym tworzywem, które na szczęście można poddać recyklingowi. Naukowcy mówią, że żyjemy w erze plastiku, czy mają rację? Tworzywa sztuczne od dawna są przedmiotem kontroli środowiskowej. Społeczeństwo coraz więcej konsumuje, generuje ogromne ilości odpadów i trudno wyobrazić sobie życie bez plastiku. Tworzywo to jest mało biodegradowalne – jego rozkład może trwać szacunkowo od stu do nawet tysiąca lat! Dodatkowo rozkładający się plastik wydziela do środowiska toksyczne substancje. Sama segregacja pozwala zminimalizować ilość odpadów. Podlegające recyklingowi są najczęściej butelki i folie plastikowe służące do opakowań. Materiały używane do ich produkcji to pięć najbardziej powszechnych rodzajów plastiku (PET, PE, PP, PS, PVC). Takie odpady mogą zostać przetworzone poprzez rozkład termiczny, rozkład polipropylenu w obecności wodoru lub zgazowanie. Należy pamiętać też, że recykling plastiku jest wieloetapowym procesem, który zaczyna się już w naszych gospodarstwach domowych podczas segregacji odpadów.

W poszukiwaniu rozwiązań ekologicznych w zakresie zagospodarowania odpadami Ogrody Przelewice znalazły ciekawe rozwiązania...

Wstępnie zaplanowano, że na terenie Ogrodu Dendrologicznego stanie do 12 stacji z pięcioma pojemnikami na odpady, umieszczonymi obok siebie. Obowiązywać będzie selektywny system segregacji śmieci z podziałem na szkło, papier, metale i tworzywa sztuczne (w tym PET), odpady ulegające biodegradacji oraz odpady zmieszane,

czyli pozostałości po segregowaniu. Kosze zostaną zaprojektowane w taki sposób, aby nie były łatwo dostępne dla zwierząt. Zaplanowano wdrożenie takiego systemu, który zminimalizuje ilość produkowanych odpadów na terenie obszernego Centrum. W celu wdrożenia właściwej segregacji odpadów należy przyjąć „Instrukcję segregacji odpadów komunalnych”, w której zostanie określony sposób ich segregacji z terenów Ogrodów Przelewice. Zakłada się, że będzie on obowiązywał we wszystkich obiektach niezależnie od tego, kto będzie użytkownikiem budynku (np. Lider Pojezierza w budynku dawnej Rozlewni i Spichlerza czy DALL K.K. RUDYŃSCY jako najemca gastronomicznych przestrzeni).

Aktualnie w budowie **jest Centralny Punkt Zbierania Odpadów**, który znajdzie się naprzeciwko dworu w pobliżu dawnej mleczarni. Punkt zostanie wyposażony w pojemniki podziemne, zdalny monitoring ilości zgromadzonych odpadów oraz możliwość identyfikacji użytkownika. Podstawową zaletą pojemników podziemnych jest oszczędność powierzchni i minimalizacja kosztów odbioru odpadów. Zaletą umieszczenia takiego pojemnika pod ziemią jest także przechowywanie odpadów w niższych temperaturach niż na zewnątrz. Co powoduje spowolnienie procesu gnilnego i uwolnienie otoczenia od nieprzyjemnych zapachów. Istotną zaletą tego typu pojemników są również względy estetyczne. **Ogrody planują również zakup prasy i belownicy do papieru i plastiku oraz dwóch butelkomatów.** Zastosowanie przedstawionych rozwiązań w Ogrodach Przelewice pozwoli ograniczyć w przyszłości częstotliwość oraz koszty odbioru tych odpadów.

W mijającym roku Ogrody Przelewice prowadziły gry terenowe, zajęcia edukacyjne, warsztaty, które często zakańczane były wspólnym ogniskiem. Podczas wycieczek były zamawiane posiłki czy też pakiety ogniskowe, które dostarczano w jednorazowych naczyniach. Jak ograniczyć problem ogromnej ilości śmieci powstających z jednorazowych opakowań? Jednym z pomysłów jest wprowadzenie systemu kaucjonowania naczyń na posiłki i napoje, które będą wydawane na wynos. Zamiast tworzyć bioodpady lub wykorzystywać materiały jednorazowego użytku w ofercie dań na wynos można byłoby stworzyć możliwość skorzystania z odpowiedniej zastawy lub solidnego pudełka wielokrotnego użytku ze zwrotną kaucją. Na Zachodzie system kaucyjny funkcjonuje od wielu lat, a w okresie przedświątecznym szczególnie zauważalny na wielu Jarmarkach Bożonarodzeniowych (Weihnachtsmarkt). W Polsce brakuje powszechnego systemu kaucjonowania odpadów. Idąc w ślad za tym, Dyrektor Ogrodów Przelewice Zygmunt Siarkiewicz wpadł na pomysł, aby podobny system wdrożyć na terenie Ogrodów Przelewice.

Interesującym rozwiązaniem jest wyposażenie Ogrodów Przelewice w nowoczesne urządzenie umożliwiające odbiór opakowań po napojach, puszkach, nakrętkach... Współpraca z firmą R3 ze Szczecina dałaby możliwość umieszczenia maszyny na terenie folwarku. Firma zajmuje się produkcją automatów zwrotnych na puszki aluminiowe oraz opakowania PET i nakrętki. Pomysł zakłada, że REKOMAT pozwoliłby na zwrot wymienionych odpadów w zamian za przykładowy bon do wykorzystania na terenie Ogrodów Przelewice. Każdy z odwiedzających, który wrzuciłby do automatu odpad do recyklingu otrzymałby punkty do wykorzystania w sklepie z pamiątkami lub np. w kawiarni czy w przyszłej restauracji. Pomysłów nie brakuje... Rekomat jakiś czas temu stanął w Szczecinie przy Morskim Centrum Nauki i jak widać na załączonym zdjęciu – cieszy się zainteresowaniem.

Fot. Szczecin, 2023 r.

W oparciu o system selektywnej, podziemnej zbiórki odpadów prowadzana będzie edukacja ekologiczna.

Nowa koncepcja zakłada również zminimalizowanie ilości pojemników na odpady w użytkowanych budynkach. Dwór, który stanie się Centrum Informacji Turystycznej oraz siedzibą administracji Ogrodów Przelewice, planowo ma mieć jedną 5-frakcyjną stację na piętro. Nie przewiduje się umieszczania koszy na śmieci w biurach. Docelowo w Pałacu mają znajdować się cztery stacje (dwie na parterze i po jednej na piętrze). Ponadto, pokoje pałacowe, a także ogólnodostępne łazienki, będą wyposażone w pojemniki przeznaczone na odpady zmieszane.

Wdrażając te pomysły, Ogrody Przelewice nie tylko utrzymają większą czystość w Przelewicach, ale także zwiększą świadomość społeczeństwa. Wspierając rozwój gospodarki obiegu zamkniętego, Centrum przyczyni się do ograniczenia ilości produkowanych odpadów i traktowania ich jako cennych surowców.

K. Bednarska